

עין משפט ו גר מצוה

יד א מיי פ"ב מה' סוטה הלכה ה:
ב ב מיי פ"ח מה' ברומות הלכה ו
טו ט"ז א"הי סימן קטו סעיף ט:

תורה אור השלם

- ואת פי ששית תחת אישך וכי נטמאת ויהן איש בך את שכתבו מב'עדי אישך:

במדבר ה כ

תוספות שאנץ

קידוש מעוברת חבוי ולא נשאה והורה דיכול הוא להפרישה בלא גט משום דחמיר עליה דאיכא תרי אסורי חוץ דמעוברת חבוי ועוד דכלה בלא ברבה אסורה לבעלה כנדה ה"ז כיון דאיכא תרי אסורי חמיר עליה ויכול להפרישה בלא גט אבל גם מההיא דאמר בפי החולקים קידוש חוץ ג' הודיעם וברח פליגי בה רב אחא ורפם חד אמר שמתו משמתו' ליה חוד אמר ערוק מסתיה משמע דוקא משום דברח הא אם לא ברח תריוניהו מודי אשמתו' ליה ואמאי והא אמרין הכא דיכול להפרישה בלא גט. ור"ל דשנאי התם משום ושמא יבוא הדבר לידי קלקלא כדפי' ביבמה גזירה שמא יקח אחותו מאביב ויבא אשת אביו ממנו וירוציא את אביו לשוק ויפטר את יבמתו ולעוק אביל אלא דליכא למיחש דאירויי שנשאה לאחר ג' חדשים להכי אמרי' דיכול להפריש בלא גט. והא ר' אליהו פ"ה דוכריתת שמתו אמה נכרת שלא היו לה סימני אשה אל דרין ולא עשירת וקולתו נכה: ושאינה ראויה לילד פ"ה כגון ששתת כוס עיקרין. ור"ח פ"י מנחותו מאביב בת מ' שנה ושבו אינה יולדת לעולם כדאייתא (נב"ז ב' קטו) לא שנתות לפי אסורי לקיימה למי שאין לו בנים לפי שהי צעור ישראל על פניה ורוביה ל"ה ואשת סרס שנתה פ"ה ומשייה בשוסתרה לאחר שנשאה דאי מקודם שנשאה אי"כ קדמה שכיבת בוועל לבעל וקנה כפי' שקומה שכיבת בעל לבעול ובגמ' פרי' פשיטא שדוחה: על ידי כל העריות מקנין אם קינא לה מאביה ומאחיה ומאחד מכל העריות ונסתרה היו קינויו קינוי: ואלו שב"ד מקנין להם אם רואין אותם שמתנהגות כפריצות ולא להשקותן אמרו דהם לא ישקוה והביא דוחם את אשתו כתוב ובעלה נמי לכשיצא לא ישקנה בקינוי זה דבעי' וקינא את אשתו והביא ור' יוסי לית ליה וקינא את אשתו והביא: גמ' דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי ויש ספיים דבן העריות מקנין אם קינא דלדורשא אחריני דרשי' ליה לקמן אלא ריבויא הוא מואמרת וה"ז אמרי' הקנן כפי' ואמרת ריבויא לא קינא: למר אלימא ליה שומרת יבם דלא משחרא מסירה לחופה דנקנית

כד:

ד"ת מיהו היכא דמצי למידרשיה להעמיד קבלתם או סברתם דרשינן ליה ובהא פליגי מנן דלית ליה דלמר דברה ומנן דלית ליה דברה מנן דלית ליה דברה אין לו כח להוציא יתור הלשון ממשמעות ואם אינו ענין לגופו אלא כיון דמצינו למימר דברה תורה אמר ד"ת ולא נוציאנו ממשמעותו ללאו קרא ימירא

הוה להכי פריך בפי' השואל (ב"מ דף זד:) הניחא למ"ד לא ד"ת אם כן יגנב קרא ימירא הוא ואם אינו ענין לגניבה נהוה ענין לאצידה דיגנב גניבה משמע ולא אצידה אלא למ"ד דברה תורה ח"כ לאו קרא ימירא הוא מנאי איכא למימר וצפרק השוחט והמעלה (ובחס דף קח:) אע"ג דלמרין מדא"ר יוסי האי איש איש דברה תורה ההוא איש איש נמי דברה תורה הוה מצי למידרשיה ספיר חדא לדברה תורה ואפקי לרצווא דאיש איש משמע ספיר כל ריבויי כרבי יונתן דהכא דריש האי איש איש דכי מטטה לרצווא ואיש איש כי יקלל לדברה תורה הוה ט) רבי יוסי מצי למידרשיה איש איש דשחטי חוץ איש דשחטי חוץ איש איש דמתיב איש איש דשחטי חוץ ואיש איש דמעלה בזמן צמד עניינא מהדר למדרשיהו (דף ג.) כ"ך לפרושי הכי דמרצין

מנויר להזיר לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נדרים כנדרים ומקיש נדרים לנזירות דכתיב לנדור נדר נזיר להזיר וקא דייק מ"ש גבי נזירות דכתיב נזיר להזיר נדרים נמי לנדור נדר היקשא למה לי אי כתב נדר לנדור דכתיב נזיר להזיר דקאמרת ולא כ"ך היקשא השתא דכתיב לנדור נדר ד"ת ופי' כיון דלא סינה קרא דציבוריה א"כ דברה כלשון בני אדם ולאו קרא ימירא הוא למדרש מיניה לרבות כינוין וידות משמעות דקרא לה נפקא אלא מריבוי דקרא ובלא קרא ימירא לא מסתבר לרצווייהו ולמימר דליחייב קונס וקונס כמו שיאמר קרצן וכן אם יאמר הריני או אהא כמו שיאמר הריני נזיר הלכך כ"ך קרא ימירא ולא דמי לכינוי השם דמרצין איש איש אפילו למ"ד ד"ת דאותן כינויין אשכתן דכתיבי דקרא כמו אל צבאות אהיה שדי כל הני דקתיב בצבועות (דף לה.) ועוד דכינוי כתיב דההוא קרא דמזבח השם איש איש כי יקלל אלהיו (ויקרא כד) והיינו דלמר"י התם צריש נדרים הימחא למ"ד ד"ת דלצידיה לא כ"ך למדרשיה וכו') והכי אמר בפי' ד' מנוסרי כפרה (כתיבות דף יב.) דלמנא ליה ר"א צ"ע לרבי ישמעאל דעלמא כוותיך סצירה ליי' דדברה תורה והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה למא לי ש"מ לחאינה שפחה ונחיה בת חורין אלמא אפילו למנן דלית ליה ד"ת דרשינן ליה משום עניינא דקרא הואיל ויתנן לידרש ה"ה דרשינן ליה נמי להעמיד קבלתן או סברתן היכא דלא עקר ליה ממשמעותיה כגון יגנב דכתיב צהדיא גניבה ודרשינן מיניה אצידה משום כפל הלשון הלכך כל הני דפרק אלו מציאות (ב"מ דף קג.) דהשז תשיבס שלח תשלח הוכח מוכיח עזוב מעוז הקים תקים מות יומת השז תשיב חבל תחבול פתח תפתח נתון מתן כולי דעלמא מודו צבו דדרשא דידהו לא עקר להו ממשמעותיה והא דלמרין הניחא למ"ד לא אמרי' ד"ת היינו ר"ע דלא אשכחינה דקאמר ד"ת דריש בפי' ד' מנוסרי כפרה (כתיבות דף יב.) והפדה לא נפדתה לפדויה ואינה פדויה וצפרק הערל (יצמות דף ט.) דשמעתתא קמייחא דל"ר אלעזר איש איש ד"ת ודריש ליה רבי עקיבא לרבות הערל וכן צריש חלק (סנהדרין דף ט.) וצפי' ד' מימות (שם דף סד:) הכרת תכרת דל"ר עקיבא הכרת עבועה' תכרת לעוה"צ והכי משמע נמי סוגיין בפי' אין עומדין (בבבב דף לא:) א' אם ראה תראה דלרבי ישמעאל דלמר ד"ת ולרבי עקיבא אם ראה מוטב ואם לאו תראה אצל ר' ישמעאל אומר בכל דוכתי ד"ת כגון הני דפליגי אדר"ע וצפי' ד' מנוסרי כפרה (כתיבות דף יב.) נמי וכן ר' אלעזר צ"ע דפרק קמא דקידושין (דף קז:) וצפרק אלו מציאות (ב"מ דף לא:) גבי הענק תעניק לצד מההיא דכריתות דמפרש התם טעמא ולר' אלעזר צרי' יוסי צריש חלק (סנהדרין דף ט.) והא דלמר"י אלו הן הגולין (מכות דף יב.) דקרא אס יא' יא' לא כמ"ד ד"ת הא כמ"ד לא דברה מ"ד התם דברה מסצבא קאמר לה דמפרש אציי התם מסצבא כמנא דלמר דברה וכו') ו: **ררבי יונתן האי איש איש מאי עביד צ"ה וכו'.** תימה האי ריבוי לרבי יאשיה מגליה והיקישא דאיש לאשה לר' יונתן מנא ליה ובי אית לן למימר דפליגי צהא נמי דר' יאשיה לית ליה דאשת חרש שותה ור' יונתן לית ליה דסומא אינה שותה: **דהאמר רב קנה אב"ב.** הני לישיני דפליגי בצבא על יצמתו (יצמות דף נח.) צשומרת יבם שנפלה מן הגשואין או מן האירוסין לא שייכא דוקא אלא לענין תרומה משום דכבר אכלה אכל לענין להשקתה ולירושא ולטמא לה לא: **בםפריים** גרס אי הכי לימנא רב דלמר כרבי יאשיה ולא ח"ש אי הכי וצפרש"י לא גרס והוא לא שבס הגירסא אלא בסתם פיי' לימנא רב דלמר וכו' ושמנא בצפרו לא היה כתוב אי הכי: **בשמואל דאמר ר"א קנה אלא דרבירים בו'.** תימה כיון דקנה מיתה לדברים הארוסה משומרת יבם אי משום דלרוסה קידושין הרי היא כאשתו לאותן דברים א"כ מ"ט דרבי יונתן דליתמא ליה ארוסה משומרת יבם אי משום דלרוסה קידושין

דידיה שומרת יבם נמי ציאה דידיה היא ונתנקה על ידו וכו' ד"ש דתקשה לרב דלמר אנה דלמינא אפילו לרבי יונתן ותו מנאי דוחקיה למימר כשמואל והא מסיק דלפילו רב הוה אחי מלתייהו אצידיה ולענין השקאה קפיד רחמנא דצעין ציאה לשם אישות וציצמות צפרק הצא על יצמתו (דף נח.) מוקי לה נמי הא דתנן ט) [אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה] שומרת יבם וכנוסה כגון דצא עליה יבם צצית אחי וכו' כי הכא ומקשה מידי הוא טעמא אלא לרב האמר רב קנה לכל ולא מתרץ גבי השקאה גזירת הכתוב דצעין ציאה לשם אישות: **אמר ר' אנה דאמרי אפי' ררבי יונתן.** נראה דהכי פירושו לא מיצטויא לרבי יאשיה דמרצה שומרת יבם דלמינא כוותיה והאי דליצטרין לרצויי משום דכתיב הכא תחת אישך דמשמע צבא עליה לשם אישות וכו' לא כריכא למימר דקרא אסמכתא דעלמא הוא כמו שפירש רש"י ואף מה שפירש לשמואל היא דליצטרין רבי יונתן למעוטי שומרת יבם אסמכתא דעלמא הוא תימה נהי דלאו אשתו היא אי לא מעטיה קרא מהיכא תימי' דצעין אשתו טפי לענין השקאה מלענין קינוי אי משום דכתיב והציא האיש את אשתו (אלה) ה"ג גבי קינוי כתיב וקינא את אשתו וישראל ארוסה לא שותה וישקנה גזירת הכתוב הוא והציא האיש את אשתו ולא יקנא לה המורה אמרה וקינא את אשתו וקינא את אשתו אפי' מקנא אשתו ר' יודן צעי כמנה דתימר תמן וקינא את אשתו וקינא את אשתו אפילו מקנא אשתו דכוותה תחת אישך תחת אישך אפי' מקנא אשתו היך עצידיה קינא לה ועודה ארוסה וכנסה ונסתרה אשתה על קינויו קינא לה עודה שומרת יבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו קינא לה עודה ארוסה וכנסה ונסתרה וידע צה תלא צמכותה ואם לאו תלא צמכותה ט) (קינא לה ועודה שומרת יבם וכנסה ונסתרה וידע צה תלא צמכותה ואם לאו תלא צמכותה) לא קינא לה בעלה ומת ונפלה לפני היבם וקינא לה ולא הספיק לכונסה עד שמת ונפלה לפני אחיו אינו משקה אותה על קינויו אלא מחמת אחיו הראשון אבל אם קינא לה היבם וכנסה ומת ונפלה לפני היבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו: ט) **שאני** התם דלית ר"ה אימתא דבע"ל. וא"ת הני דצעי למפשת מלרוסה ושומרת יבם לית להו נמי אימתא דבעלה דהא צעליהו לאו גציייהו נינהו י"ל אפי"ה אית ליה אימתא פן ירגישו צעליהן צפריצותן: שמו

ארוסה פרק רביעי סוטה

שעמוס. לקוי צמחון לצ: **האי חסא אישה.** צתראה האמור כסוף הפרשה זאת תורת הקנאות וגו' ט): **להקיש אשה לאיש.** צרייתא היא צשילאי פרקין והתם מפרש למאי הלכתא: **הני קראי.** דמעמטי ארוסה: **מצעדי אישך.** משמע שבעלה נתן צה את שכתו קודם

לסתירה זו: **משכתו לה.** דליצטרין למעוטי ארוסה מקרא אחרנא ולא ממעטא ט) מהתם: **כגון צבא עליה ארוס צצית אציה.** צנות: **צצית חמיה.** לאחר שמת אחיו: **שומרת יבם קרים לה.** דקאמרת דלא תשתה א' אשתו מעלייתא היא צציתא ונות: **דהא אמר רב.** ציצמות קנה לכל דתנן' הבה על יצמתו צין צשוגג רב צמויד דהיינו צנות קנה ואמר רב קנה דקמי מתני' קנה לכל אם כהן הוא מלכילה צתרומה וירושא ומייטמא לה ומשקה ולפטרה צגט צלא מלילה: **כשמואל.** הא דלמח קרא למעוטי כשמואל דלמר לא קנה אלא לדברים האמורים צפרשת יצמה לקום על שם אחיו צנחלתו ולפטרה צגט דהא דקי לה יבם צציתא כל דכו מיצמה יבא עליה ט) נפקא לן דלא כתיב יצמה יקחנה לו לאשה אלא יבא עליה ולקחה לו לאשה ואשמעינן דציאתה עליה הן הן ליקומי האישות שלו הלכך למידי דלייתמר צהך פרשתא רציניהו קרא יסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

ניסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה

פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

ניסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה

פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

ניסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

ניסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה

פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

ניסואין הללו אצל למידי אחרנא לאו ניסואין נינהו ומה אמור צפרשה

פטור מלילה ע"י יבום ויקום על שם אחיו שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו: **לימא רב.** דלמר קנה לכל כרבי יאשיה דלמר שומרת יבם שותה ואוקימנא צבא עליה: **אנה דאמרי אפילו כרבי יונתן וכו'.** וכל שכן כרבי יאשיה. והא דליצטרין לרבי יאשיה לרצויי מאיש איש לאו דוקא אלא אסמכתא דעלמא ועיקר קרא לאשת חרש וטוטה: ו

מסורת הש"ס

א) (ב"מ פ"א, ט.) יצמות נח, א) (מן שקדמת), ד) יצמות ט. נח: ט) ט) צמזכר ה', ו) [מנשטוטא. רש"ל], ו) [יצמות נג: ט.) דצריס כה, ט) ג' רש"ל ר' יונתן נמי מנ' ט) [נמש"ש על הגליון, ט) ונ"ע אריכות מוס' צממות פ: ד"ה מאי האכל וכו', ט) ונ"ע היטב מוס' יצמות ט. ד"ה מן השלשון, ט) [רש"ל], ט) ל"ג צ"ס אציה וצירושלמי ש"לפינו איתא קינא לה בעלה ומת ונפלה לפי היבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו, ט) ש"ך לרף כ"ה"א,

מוסף רש"י

קנה לכל. צצית שוגג ומודי (יצמות נח:) צלמד מן הצילות גרועת בללו קנה לה לכל דבר ואוכלת בתרומה מיד אם כהן הוא, אפילו הלך לממתי הים ולא צא עליה ציאה גמורה (שם ט.)

תוס' שאנץ (המשך)

ליבם בביאה גירדתא ואפי' בנות להיות כאשתו לכל דבר כדנתיב ביבמות ומייזי לה לק' בפרקי ט) ואפי' למאן דאמר ביבמות דביאה אירוסין עושה יואנה עושה ניסואין היינו הוכיח דלא נתחבון לקנות בביאה זו אפי' חיי ביאה ונות היא כאשתו לכל דלא קנה אלא לדברים האמורים בפרשתיבם מ"מ קונה בביאה זו לדברים האמורים בפרשה ט) שאינו כשאר ניסואין. וא"ה וכוכי אוקימנא למתני' כר' יונתן והא מתני' מפיק ארוסה ושוברת יבם שאינן שותות ולא נוטלות כתובה א) אזריא כר' יונתן ולא כר' ארוריהו וחד קרא. (ש"כ ש"ך יע"א) ואשת שעמוס פ"ה לקוי בתמהון לבב והואמר רב קנה לכל דהבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד ודינו בנות קנה לכל דאם הוא כהן מאכילה בתרומה וירושא ומשמא (לה) ומשקה ופטרה בגט בלא חליצה ליה. כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה פ"י בפרשת יבמה לקום על שם אחיו ולפטרה בגט דהא דקיני להיבם בביאה כל דהו מיבמה יבא עליה נפקא דלא כתב יבמה יקח לה לאשה אלא כתיב יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה אשמועי' וביאתו עליה הן ליקוחין ואישתו שלו הלכך למידי דאתמר בפרשה וריבניה ומה אמור בפרשה פטור חליצה על ידי יבום ויקום על שם אחיו שירוש נכסי אביו ואין

א) נראה דל"ל משא"כ בצמותה דאפי' למ"ד וכו' דציאה שחתי קידושין שפולין עשה אינו היכא דמתחין לקנות צציתא זו אצל צשומת יבם אפי' היו צצית וכו'. ב) אולי משא"כ צאל שפולין.

ג) לכאורה נראה דל"ל ולא איתא לא כר' יונתן ולא כר' יאשיה וכו' ומכר דעתקה התיירן ע"ו.